

Louis Villette, *Foi et Sacrement. Du Nouveau Testament à saint Augustin*, Tournai 1959, ss. 334. Travaux de l'Institut Catholique de Paris 5.

Praca L. Villette'a stanowi pod pewnym względem uzupełnienie wyżej omówionych poglądów K. Rahnera; znajdujemy w niej bowiem dużo myśli na temat wpływu eklezjologii na sakramentologię. Autor zajmuje się zasadniczo zagadnieniem roli wiary w sakramentach. Pragnie ukazać ciągłość nauki katolickiej w stosunku do Pisma św. i tradycji. W ten sposób chce dać materiał do owocnego dialogu z protestantami.

Zasadniczy trzon pracy stanowi gruntowna analiza tekstów Pisma św. i tradycji na temat chrztu i roli wiary w sakramentach. W oparciu o jej dane Autor wyprowadza wnioski natury spekulatywnej. Dzięki temu są one dobrze uzasadnione i przedstawiają dużą wartość dogmatyczną. Wnioski te można streścić w twierdzeniu, że łaska sakramentalna jest skutkiem duchowego działania Kościoła, przyczynowego wpływu samego rytu materialnego jako znaku działania Bożego, oraz wewnętrznego aktu wiary podmiotu przyjmującego sakrament. Sama wiara podmiotu, bez wyłączenia się w sakramentalizm Kościoła, byłaby bezskuteczna (s. 212).

Wielkim osiągnięciem w rozwoju teologii sakramentalnej są niewątpliwie poglądy św. Augustyna i im poświęca Autor najwięcej uwagi. Podkreśla wielką rolę wiary Kościoła w zaistnieniu i skuteczności sakramentu. Wiara ta stanowi pomost łączący znak sakramentalny z rzeczywistością łaski (s. 253—4). Ona to, obok działania Chrystusa, zapewnia sakramentowi obiektywną skuteczność, niezależną od świętości jednostkowego szafarza sakramentu. Ona także uzupełnia brak jej w szafarzu niewierzącym, byle tylko

chciał on spełnić w sakramencie to, co normalnie spełnia Kościół. Co więcej, wiara Kościoła uzupełnia jej brak u dzieci otrzymujących chrzest (s. 300—324). Wiara dorosłego przyjmującego sakrament, polegająca na partycypacji w wierze Kościoła, umożliwia korzystanie z obiektywnej mocy sakramentu.

Wiara Kościoła istnieje w pewnej mierze w każdej części żywego organizmu Kościoła. Jako przejaw życia całego Kościoła jest ujawnieniem się Ducha Świętego w społecznym jego ciele (s. 263—5).

Wpływ eklezjologiczno-sakramentalnych poglądów św. Augustyna na potomnych był bardzo duży, zwłaszcza na Zachodzie. Do XII w. przestawano tylko na komentowaniu jego myśli. Dopiero Szkoła Wiktorynów wprowadziła trochę nowości w problematykę sakramentalną. W w. XIII rozbudowano ją i ujęto w systematyczną całość. W w. XV i XVI notujemy upadek teologii sakramentalnej z powodu zapomnienia eklezjologii, co doprowadziło do indywidualizmu protestanckiego.

L. Villette wywiązał się dobrze z postawionego sobie we wstępie zadania; naświetlił w sposób wyczerpujący rozwój poglądów na rolę wiary w sakramentach od początku chrześcijaństwa aż do czasów św. Augustyna włącznie. Ubocznie w pracy jego ujawniło się fundamentalne znaczenie wiary Kościoła w zaistnieniu i skuteczności sakramentów. Kościół — w świetle wywodów Autora — jest nie tylko szafarzem sakramentów. Jest on równocześnie ich twórczą współprzyczyną. Sakramenty bowiem istnieją i powodują skutki dzięki jego wierze i działaniu.

Ks. B. Pylak